

Noodscenario's bij de centraal examens 2012

Informatie ten behoeve van examensecretarissen

Centraal examens verlopen over het algemeen uiterst soepel. Er worden jaarlijks in duizenden verschillende lokalen ongeveer een miljoen examens afgelegd, nagekeken en becijferd. Dat neemt niet weg dat er iets mis kan gaan.

In 2011 is dit ook daadwerkelijk gebeleden:

- *De eerste keer dat dozen met examenpakketten door de nieuwe distributeur bij de scholen werden afgeleverd, namen enkele chauffeurs het protocol niet in acht, met als gevolg dat dozen met examens onbeheerd werden aangetroffen. De desbetreffende examensecretarissen meldden dit ogenblikkelijk aan het CvE. Via een mailing vanuit Examenblad.nl kon zeker gesteld worden dat alle dozen met examens op een veilige plaats bewaard werden.*
- *Tijdens de afnameperiode van de centraal schriftelijke examens kwam het incidenteel voor dat examenpakketten onjuiste documenten bevatten. Sorteeproblemen bij de nieuwe drukker waren daarvan de oorzaak. Ook hiermee gingen de scholen uiterst professioneel om: de examendocumenten voor een latere dag werden in een envelop gedaan, de envelop ging in de kluis en de onregelmatigheid werd gemeld aan inspectie.*

Voor eventualiteiten waarbij de geheimhouding van de examens geschonden is of afname niet mogelijk is, hebben de examenorganisaties - OCW, Inspectie, het College voor Examens (CvE), DUO en Cito - een calamiteitenplan opgesteld.

Afhankelijk van de onregelmatigheid kunnen de examenorganisaties besluiten om een noodscenario in werking te laten treden. De belangrijkste noodscenario's zijn:

1. Omwisseling van al bezorgde opgaven

Dit scenario kan in werking treden als de examenorganisaties besluiten dat een of meer examens met andere opgaven gemaakt gaan worden. Bijvoorbeeld omdat vóór de afname blijkt dat de geheimhouding geschonden is. In dat geval worden zo snel mogelijk reserveopgaven aan de scholen geleverd.

Door de sorteeproblemen bij de drukker is dit in 2011 daadwerkelijk gebeurd: het cse tehatex havo is op 259 scholen daadwerkelijk omgewisseld.

2. Vervangen van examenopgaven via de beveiligde site van DUO

Als de tijd voor omwisseling niet toereikend is, kunnen de examenorganisaties genoodzaakt zijn om examendocumenten te verspreiden via de *beveiligde site* van DUO. De examensecretaris moet deze examendocumenten dan samen met een medewerker, bij voorkeur de plaatsvervangend examensecretaris, downloaden en vermenigvuldigen. Van deze mogelijkheid zullen de examenorganisaties alleen gebruik maken als dat echt niet anders kan.

3. Uitstel van één of meer examens

Als één of meer eerste-tijdvak-cse's niet normaal afgenomen kunnen worden, kunnen deze examens worden uitgesteld. Er wordt dan een nieuw rooster gemaakt. Het besluit hiertoe zal door OCW en het CvE worden genomen na overleg met de minister en anderen. Bij grootschalige en ingrijpende calamiteiten ligt het voor de hand dat ook de sectororganisaties geconsulteerd worden. In de maartmededeling van 2012 is vermeld dat de afnameperiode van het eerste- en tweede-tijdvak-cse zich in voorkomende gevallen kan uitstrekken tot het moment van de aanvang van de vroegste zomervakantie (aanvangsdatum 30 juni 2012, volgens de adviesdatum OCW). Het is nog nooit voorgekomen, maar het is wel denkbaar, bijvoorbeeld bij extreme weersomstandigheden of (de dreiging van) een grootschalige epidemie.

4. Ongeldigverklaring

Als tijdens of na het eerste tijdvak blijkt dat opgaven zijn uitgelekt, kan de inspectie het examen ongeldig verklaren. De examenorganisaties kunnen dan besluiten dat het examen opnieuw moet worden afgelegd. In dat geval worden zo snel mogelijk de reserveopgaven aan de scholen geleverd en de nieuwe afnametijdstippen bekend gemaakt.

5. Extra afname

Dit scenario is van toepassing in al die gevallen dat het examenwerk niet normaal op school kan worden afgenomen. Dit speelt bijvoorbeeld bij schoolgebonden calamiteiten als een plaatselijke ramp (bijvoorbeeld vuurwerkkramp Enschede). De examenorganisaties kunnen dan besluiten dat

het centraal examen afgenomen wordt door of onder de verantwoordelijkheid van de commissie Staatsexamens VO van het CvE.

6. *Verwijzen naar een volgend tijdvak*

Dit scenario is van toepassing als er in de examinering op beperkte schaal iets is misgegaan. Dat kan zijn in de voorbereiding, in de examinering zelf, of bij de correctie. Het besluit kan genomen worden door de school of door de inspectie. De school kan dat besluit nemen als zij meent dat er een geldige reden is waarom een kandidaat het examen niet kan maken (bijvoorbeeld ongeval of langdurige ziekte). Het protocol "Verhinderung bij een centraal examen" van de AOC/VO-raad beschrijft een procedure hiervoor.

De inspectie kan dit besluit nemen door het gemaakte werk ongeldig te verklaren (Eindexamenbesluit, art. 43).

Als gevolg van de sorteerproblemen bij de drukker konden op drie scholen vwo-kandidaten het eerste-tijdvak-cse niet afleggen. Deze kandidaten hebben dit examen in het tweede tijdvak afgelegd.

Evenals in eerdere jaren kwam het in 2011 een keer voor dat examenkandidaten aardrijkskunde vmbo tijdens de afname van het centraal examen gebruik maakten van een atlas, terwijl de atlas in het vmbo geen toegestaan hulpmiddel is. Inspectie heeft de afname op de desbetreffende school ongeldig verklaard en de kandidaten zijn verwezen naar het tweede tijdvak.

Nare gevolgen

Als een calamiteit geweld doet aan een faire slaagkans van de kandidaten zal besloten worden om een noodscenario in werking te stellen. Maar zo'n besluit brengt hoe dan ook nare en soms ook ingrijpende gevolgen met zich mee, zowel voor de examenorganisaties, als ook voor de scholen. Net als voor ieder ander calamiteitenplan geldt dan ook: 'goed dat 't er is, maar hopelijk hebben we 't niet nodig'.

Verantwoordelijkheid van de scholen

Een calamiteit kan veroorzaakt worden door overmacht of door menselijk falen bij de examenorganisaties of de scholen.

De directeur en de examinatoren nemen het eindexamen af onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (Eindexamenbesluit, art. 3). Voor de afname van de centraal examens draagt iedere school dus verantwoordelijkheid. Als er iets misgaat, bijvoorbeeld op het gebied van geheimhouding, kan dat gevolgen hebben voor alle scholen. Het is daarom van groot belang dat alle scholen uiterst zorgvuldig omgaan met het waarborgen van de geheimhouding van de centraal examens. De protocollen en checklists op <http://www.vo-raad.nl/themas/examens> en <http://www.aocraad.nl/actueel/protocollen-centrale-examens-vo-2012-nu-beschikbaar/> kunnen ertoe bijdragen, dat de noodscenario's in de kast blijven.

Verantwoordelijkheid van de examenorganisaties

DUO, Cito en CvE spannen zich maximaal in om calamiteiten te voorkomen, maar niet uit te sluiten is dat de oorzaak van een calamiteit bij een van de examenorganisaties ligt.

Gezamenlijke inspanning van examenorganisaties en scholen minimaliseert de kans dat noodscenario's met nare gevolgen in werking gesteld moeten worden.

Speciaal aandachtspunt: cspe's

De centraal schriftelijke en praktische examens (cspe's) voor de beroepsgerichte vakken in het vmbo kennen de zogeheten Instructie voor de Examinator.

De do's en don'ts met betrekking tot de afname en het waarborgen van de geheimhouding worden hierin beschreven. De Instructie voor de Examinator bevat de bepaling dat informatie over het cspe niet voor het eind van de afnameperiode (eind juni!) naar buiten gebracht mag worden.

Als dit toch geconstateerd zou worden spreekt de inspectie de scholen hierop aan.